

ELEKTROENERGIJAS TIRGUS TENDENCES

GENADIJS ZAĻESKIS

BALANSA PLĀNOŠANAS DIENESTA VADĪTĀJS

**ELEKTROENERĢIJAS TIRGUS
ATTĪSTĪBA 2024 – 2025:
KO TAS NOZĪMĒ TIRGUS
DALĪBNIEKIEM?**

An aerial photograph of a high-voltage power line tower standing in a vast forest. The trees are in autumn, with many showing bright yellow and orange foliage, while others remain green. The power line extends straight into the distance, creating a strong sense of perspective. The sky is clear and light blue.

SATURS:

- **TEKOŠĀS DIENAS IZSOLES**
- **PĀREJA UZ 15 MIN TIRDZNIECĪBU**
- **EPEX BIRŽA BALTIJĀ**

An aerial photograph of a power line tower in a forest. The tower is a tall, lattice-structured metal structure with multiple cross-arms supporting power lines. The forest is dense and shows signs of autumn, with many trees having yellow and orange foliage, while others remain green. The power line extends into the distance, following a straight path through the trees. The sky is clear and light blue. A large red triangle is overlaid on the left side of the image, pointing towards the center.

TEKOŠĀS DIENAS IZSOLES INTRADAY AUCTIONS

TEKOŠĀS DIENAS IZSOLES (IDA)

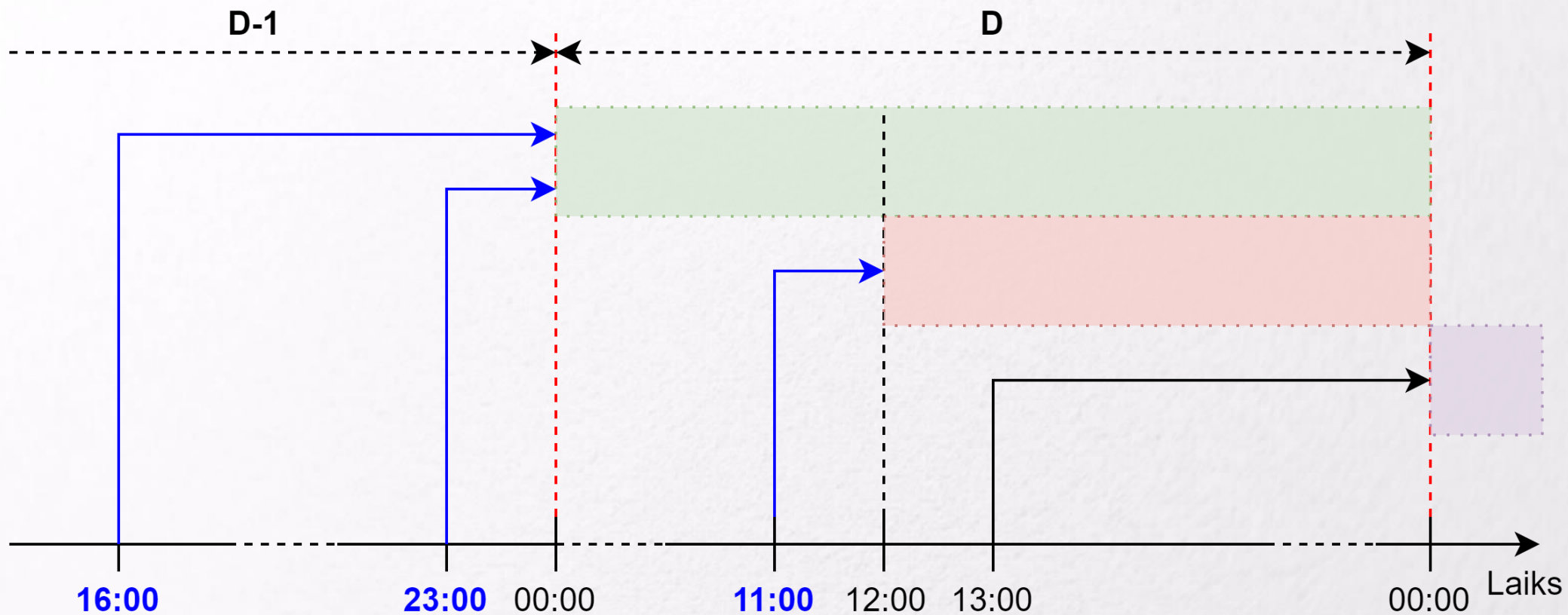
Tekošās dienas tirgus modelī, kas spēkā patlaban, nepārtrauktās tirdzniecības mehānisms nenodrošina optimālu starpvalstu tirdzniecības jaudu izmantošanu un izcenošanu, jo piekļuvi tām saņem tie, kas darījumu reģistrē pirmie (*first come first served*).

2019. gadā Energoregulatoru sadarbības aģentūra nolēma līdztekus nākamās dienas izsolei (notiek katru dienu plkst. 13:00) organizēt papildu izsoles.

IDA darbosies izmantojot esošo NEMO infrastruktūru, organizējot izsoles tāpat kā Nākamās dienas tirgū (SDAC).

TEKOŠĀS DIENAS IZSOLES (IDA)

An aerial photograph of a power line tower in a forest. The tower is a tall, lattice-structured metal structure with multiple cross-arms. It is surrounded by a dense forest of trees with yellow and green foliage, indicating autumn. The power lines extend from the tower towards the horizon. A large red triangle is overlaid on the left side of the image, containing white text.

**PĀREJA UZ 15 MIN.
TIRDZNIECĪBU**

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNICĪBU – NEPIECIEŠAMĪBA

Sakarā ar pieaugošo atjaunojamo energoresursu īpatsvaru sistēmā ir būtiski **nepieciešams īsāks tirdzniecības un balansēšanas periods.**

Tīkla elastība: īsāka tirgus laika vienība ļauj savlaicīgāk reaģēt uz mainīgajiem ģenerēšanas modeļiem, nodrošinot uzlabotu tīkla elastību un efektīvu sistēmas balansēšanu.

Precīzi cenu signāli: tirdzniecība ar detalizētāku tirgus laika vienību nodrošina precīzākus cenu signālus, fiksējot mainīgo laika apstākļu un periodiskas atjaunojamās enerģijas ražošanas ietekmi. Šī precizitāte tirgus dalībniekiem atvieglo efektīvu lēmumu pieņemšanu, riska pārvaldību un resursu optimizāciju.

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNIECĪBU – NEPIECIEŠAMĪBA

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (pārstrādāta redakcija) nosaka, ka: ne vēlāk kā **ar 2021. gada 1. janvāri nebalansa norēķinu periods ir 15 minūtes**, izņemot gadījumus, kad regulatīvās iestādes ir piešķīrušas atkāpi vai izņēmumu. Atkāpes drīkst piešķirt tikai līdz 2024. gada 31. decembrim.

KOMISIJAS REGULA (ES) 2017/2195 (2017. gada 23. novembris), ar ko izveido elektroenerģijas balansēšanas vadlīnijas nosaka, ka "... visi PSO visās grafiku sastādīšanas zonās piemēro 15 minūšu ilgu nebalansa norēķinu periodu, vienlaikus nodrošinot, ka visas tirgus laika vienības robežas sakrīt ar nebalansa norēķinu perioda robežām."

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNIECĪBU

Lai pēc 15 minūšu perioda ieviešanas tirgus dalībnieki varētu precīzāk organizēt balansa nodrošinājumu, Baltijas valstu PSO paredz mainīt arī elektroenerģijas tirgus modeli. Baltijas valstu PSO plāno ieviest 15 minūšu tirdzniecības produktus nākamās un tekošās dienas elektroenerģijas tirgū.

Pāreja uz 15 minūšu perioda tirdzniecību nākamās dienas tirgū plānota 2025. gada sākumā vienlaikus visā Eiropā. Savukārt pāreja uz 15 minūšu perioda tirdzniecību tekošās dienas tirgū dažādos Eiropas reģionos hronoloģiski atšķirsies.

Baltijas valstu PSO 15 minūšu perioda tirdzniecību tekošās dienas tirgū plāno ieviest 2024. gada otrajā pusē.

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNICĪBU TEKOŠĀS DIENAS TIRGŪ

Tirdzniecību 15 minūšu MTU var uzsākt, kad vien tas ir piemērojams konkrētai solīšanas zonai. Tomēr Baltijas PSO ir noteikuši, ka Baltijas enerģētikas tirgiem kritisks jautājums ir **likviditāte**. Tāpēc pāreju paredzēts veikt pēc iespējas tuvāk pārejai citos tuvākajos tirdzniecības partneros – Ziemeļvalstīs un Polijā. Tas ir īpaši svarīgi, jo nepārtrauktā tirdzniecībā nav pieejama produktu savstarpēja atbilstība starp 15 minūšu un 60 minūšu produktiem.

Pēc 15 minūšu produktu ieviešanas dienas nepārtrauktajā tirdzniecībā, paliek pieejami arī 60 minūšu produkti, kas nozīmē, ka tirgus dalībnieki var turpināt tirdzniecību arī ar stundas izšķirtspēju, ja ir vēlme.

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNIECĪBU TEKOŠĀS DIENAS TIRGŪ

15 minūšu tirdzniecības produkti Baltijas tirdzniecības zonās un pārrobežu tirdzniecībā jāievieš pēc iespējas tuvāk viens otram, lai, tiklīdz tirgus dalībnieki varētu izmantot 15 minūšu produktus, tie varētu piekļūt arī attiecīgajiem piedāvājumiem no blakus esošajām tirdzniecības zonām.

Sakarā ar starpzonu jaudas izmantošanas savstarpējo saikni starp dienas izsolēm un dienas nepārtraukto tirdzniecību, 15 minūšu pāreja šajos divos tirgos tiek īstenota vienlaikus.

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNICĪBU NĀKAMĀS DIENAS TIRGŪ

Eiropas nākamās dienas tirgus klīrings notiek vienlaikus ar centrālo algoritmu, ko sauc par PCR Euphemia, kurā pāreja uz 15 minūšu tirdzniecību rada ievērojamas skaitļošanas grūtības.

Tā kā 15 minūšu tirdzniecība ir matemātiski sarežģīts uzdevums, nākamās dienas tirgus klīringa process var tikt mainīts, lai Euphemia būtu vairāk laika labākā risinājuma sasniegšanai (piem. atteikšanās no otrās izsoles day-ahead).

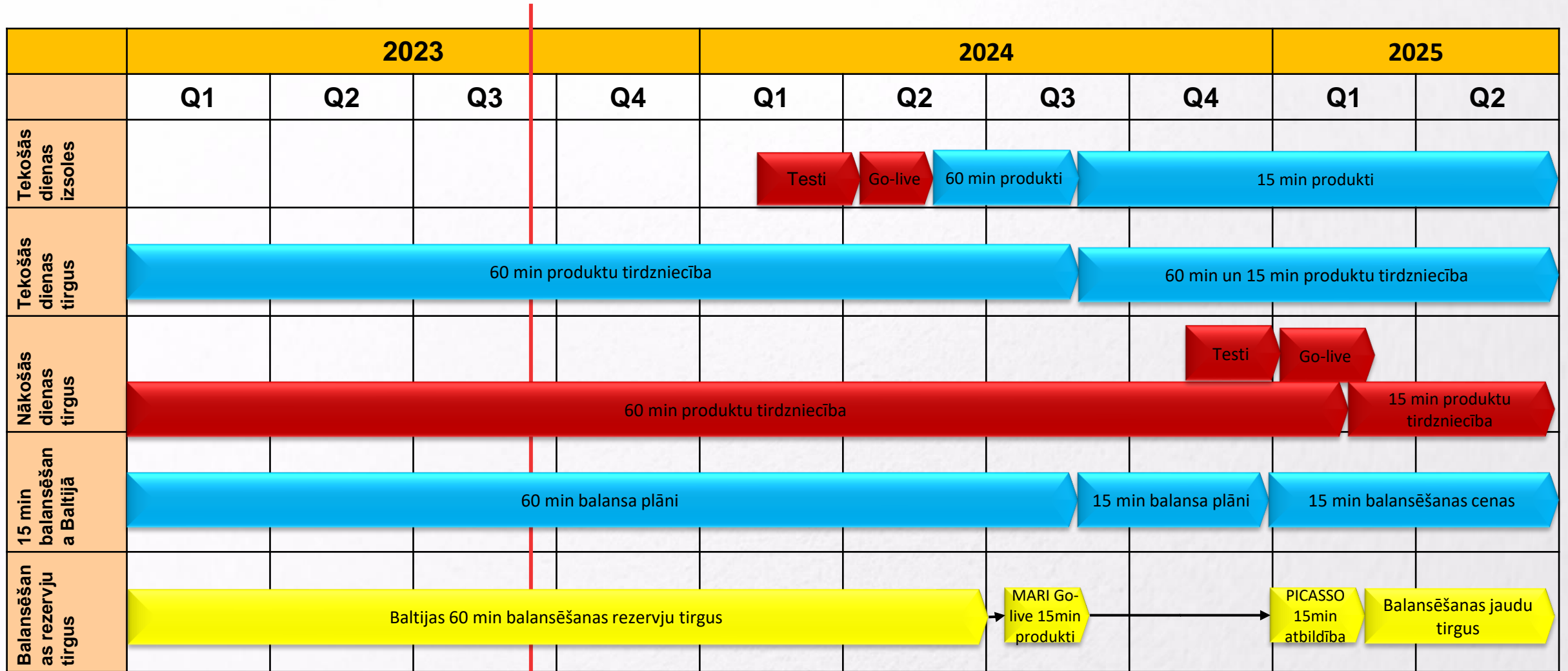
PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNICĪBU NĀKAMĀS DIENAS TIRGŪ

Tehnisku iemeslu dēļ nākamās dienas tirgus pāreja uz 15 minūšu tirdzniecību ir plānota kā lielā sprādziena notikums, kurā (gandrīz) visa Eiropa veic pāreju vienlaikus.

Pāreju veic vienlaikus gan iekšējai, gan pārrobežu tirdzniecībai.

Pāreja notiks 2025. gada sākumā, kas ir pēdējais nozīmīgais notikums pārejā uz 15 minūšu tirdzniecību Eiropā.

BALTIJAS TIRGUS ATTĪSTĪBAS PLĀNS

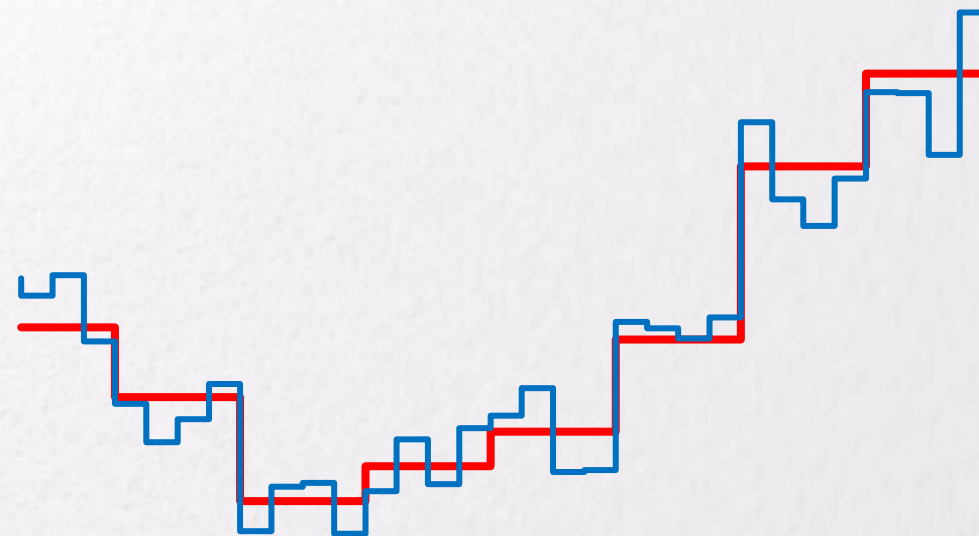

Šodien

PĀREJA UZ 15 MIN. TIRDZNIECĪBU – IEGUVUMI

Patērētājiem, kuriem ir patēriņa līgums, kas balstīts uz tūlītējām cenām, cena var mainīties biežāk un līdz ar to **var pieaugt viedo ierīču nozīme un ekonomiskais ieguvums**, piemēram, mājas apkures iekārtas, kas uzrauga spot cenu un attiecīgi pieņem automātiskus lēmumus.

Day-ahead market prices, €/MWh

— 60 min prices — 15 min prices

An aerial photograph of a power line tower standing in a vast forest. The trees are in various stages of autumn, with many showing bright yellow and orange foliage, while others remain green. The power line tower is a tall, lattice-structured metal tower with multiple cross-arms supporting the power lines. The perspective is from a high angle, looking down the length of the power line as it recedes into the distance. A large red triangle is overlaid on the left side of the image, pointing towards the center.

EPEX BIRŽA BALTIJĀ

EPEX BIRŽA BALTIJĀ (MNA PROJECT)

› **epexspot** plāno uzsākt darbību Baltijas reģionā ar 2024. gada 4.ceturksni.

Sākotnēji plānots uzsākt darbību ar Nākošas dienas un Tekošās dienas izsolēm un pēc tam Tekošās dienas tirdzniecību (kārtībā var mainīties).

2024. gada laikā plānots izstrādāt atjaunotās procedūras, pārskatīt Līgumus un tehnisko dizainu.

EPEX BIRŽA BALTIJĀ – KARTE

Select your filters

Reset filters

Trading Modality

Auction

Continuous

Capacity Auction

Guarantees of Origin

Market Segment

Day-Ahead

Intraday

Trading Date

07 Sep. 2023

Delivery Date

08 Sep. 2023

Product

60 min

30 min

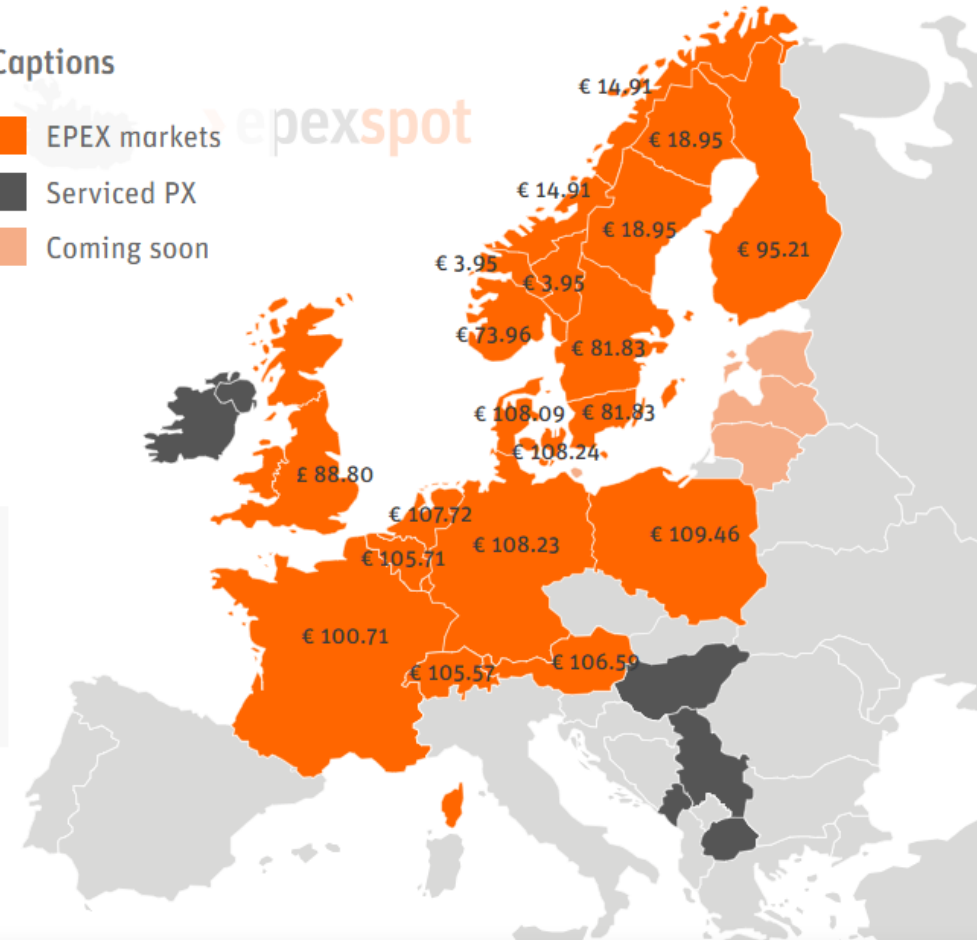
DAY

00 01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Captions

- EPEX markets
- Serviced PX
- Coming soon

Filters

EPEX BIRŽA BALTIJĀ – KARTE

